

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2440/2023.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 335/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] A gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Zamadits Péter ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján. Az alkotmányjogi panaszban kérte az indítványozó a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 335/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását, és erre tekintettel a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv. VI.37.219/2023/5. számú ítéletével befejezett bírósági eljárás felülvizsgálatát azzal, hogy az eljárására okot adó ügyben a megsemmisíteni kért rendelkezés alkalmazását az Alkotmánybíróság zárja ki. Az indítványozó – főtitkári felhívásra kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt – indítványában az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésére és XXVIII. cikkének (1) bekezdésére hivatkozott.
- [2] 1. A Fővárosi Törvényszék jogerős ítélete, és a Kúria hivatkozott számú ítélete alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A megállapított tényállás szerint az indítványozó, a 2009. április 15-én a Szociális és Munkaügyi Minisztériummal kötött támogatási szerződés alapján a 2009. január 1-től 2009. december 31-ig terjedő időszakra legfeljebb 697 fő megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatásához legfeljebb 412 423 000 Ft összegű támogatásra volt jogosult. Az összeg felhasználását a támogató által megbízott adótanácsadó és könyvvizsgáló cég ellenőrizte, melynek során az ellenőrzést végző a 2010. május 4-én készített jelentésében a kiutalt támogatásból 20 003 000 Ft visszafizetési kötelezettség keletkezését állapította meg. Az indítványozó 2010. június

- 1-én a későbbi alpereshez, Budapest Főváros Kormányhivatalához (a továbbiakban: alperes) címzett írásos észrevételt tett egyúttal méltányossági kérelmet terjesztett elő arra is hivatkozva, hogy a visszatérítés 700 munkahely megszűnését eredményezné.
- [4] Az alperes és a Magyar Államkincstár (a továbbiakban: MÁK) 2013. november 26-án ellenőrzést hajtott végre az indítványozónál, melynek során az adótánacsadó és könyvvizsgáló cég által korábban tett megállapításokat az ellenőrzési jegyzőkönyvben megerősítették. Az indítványozó 2013. december 3-án észrevételeket nyújtott be a MÁK-hoz és az alpereshez, amelyben nem fogadta el nevezett szervezetek eljárási jogosultságát, továbbá – számos egyéb kifogás mellett – sérelmezte azt is, hogy a cég által lefolytatott ellenőrzés után nem született határozat, ezért utólag, új körülmény hiányában nem is lehetett volna másik eljárást indítani.
- [5] Ezt követően hozta meg az alperes 2013. december 20-án a határozatát, melyben 20.003.000,-Ft támogatási összeg 9 036 807 Ft késedelmi pótlékkal növelt összegének, azaz mindösszesen 29 039 807 Ft-nak a visszafizetésére kötelezte az indítványozót.
- [6] 1.2. Az indítványozó keresetet nyújtott be az alperesi határozat ellen, melyet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: FKMB) 2016. február 25-én kelt határozatával elutasított. Igazolási kérelem alapján megismételt eljárásban az FKMB 2016. július 14-én meghozott ítéletével – új eljárásra kötelezés mellőzésével – a korábbi ítéletet az alperesi határozattal együtt hatályon kívül helyezte.
- [7] Az alperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria végzésével az FKMB ítéletét hatályon kívül helyezte és az eljáró bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [8] A megismételt eljárásban az FKMB 2019. február 7. napján kelt ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria 2022. június 23-án kelt végzésével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára kötelezte.
- [9] 1.3. A fenti előzményeket követően a Fővárosi Törvényszék 2022. december 20-án kelt, 29.K.703.208/2022/10. számú ítéletével az indítványozó, mint felperes keresetét elutasította. A bíróság indokolásában egyebek mellett rögzítette, hogy a megismételt bírósági eljárásnak már nem képezte tárgyát az alperes és a MÁK eljárási jogosultságának vitatása, mert a Kúria kimondta, hogy az ellenőrzési jogosultság az ügyben, mind közigazgatási-, mind polgári jogi összefüggésben már megítélt. Hivatkozott a bíróság arra is, hogy a régi Pp. 335/A. § (1) bekezdése alapján az indítványozó keresetét legkésőbb az első tárgyaláson változtathatja meg, továbbá a keresetet a közigazgatási határozatnak a keresetlevéllel nem támadott önálló – a határozat egyéb rendelkezéseitől egyértelműen elkülöníthető – rendelkezésére csak a perindításra nyitva álló határidőn belül lehet kiterjeszteni. Ennek okán a bíróság –

egyebek mellett – az indítványozónak az ügyintézési határidő túllépésére, az ellenőrzési értesítő tartalmi hiányosságára vonatkozó sérelmét elkésettség okán nem bírálta el. Nem vizsgálta a bíróság továbbá azt sem, hogy az indítványozó 2013. december 3-án tett észrevételeit illetően az alperes megsértette-e az eljárására vonatkozó jogszabályi rendelkezést – az indokolás szerint első sorban – azért, mert az indítványozó a megismételt eljárásban a keresete pontos tartalmának megjelölésére felhívó ezen bírói kérdésre ezen kereseti kérelméről nem nyilatkozott, amely alapján a bíróság úgy tekintette, hogy attól elállt, másodsorban ezen kereseti kérelmét eredetileg is csak a per második tárgyalásán, tehát elkésetten terjesztette elő.

[10] Végül a jogerős ítélet indokolásában foglaltak szerint a bíróság megállapította, hogy az alperes sem anyagi sem eljárási jogszabálysértést nem követett el, döntése minden tekintetben megalapozott.

[11] 1.4. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2023. június 29-én hozott Kfv.VI.37.219/2023/5. sorszámú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ítéletének [43] pontjában tételesen értékelte az indítványozó keresetlevelének tartalmát, majd annak vizsgálatát követően megállapította, hogy a keresetlevél 3. pont harmadik bekezdésében, 4. pont harmadik bekezdésében az indítványozó által előadottak nem értelmezhetőek az ügyintézési határidő túllépésére hivatkozásként, továbbá nem kereset az indítványozó 2013. december 3-ai, a közigazgatási eljárásban benyújtott észrevétele sem, mivel az a perrel támadott végzés meghozatalát és a 2014. február 26-ai perindítást megelőzően keletkezett. A Kúria indokolása szerint téves az az indítványozói álláspont, hogy az üggyel kapcsolatban bármikor, bárhol elhangzott nyilatkozata a kereset részeként lenne figyelembe vehető.

[12] Végül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolt bírói döntéshez való jog kapcsán hivatkozott a Kúria az Alkotmánybíróság gyakorlatára, kiemelve azt is, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenkénti megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. Mindezek alapján a Kúria megítélése szerint az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban eleget tett a Kúria iránymutatásában foglaltaknak, és az indokolási kötelezettségét is teljesítette.

[13] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint a hatósági ellenőrzés jogszerűtlen volt, és e jogszerűtlen ellenőrzés következményeként jogtalan határozat született. Kifejtette továbbá, hogy álláspontja szerint nem történt tiltott keresetváltoztatás és a keresetnek része volt az általa 2013. december 3-án tett írásbeli észrevétel, valamint a kereset tartalmazta azokat az elemeket, amiket az elsőfokú bíróság a sokadszor megismételt eljárás utolsó tárgyalásán törvénytelen keresetmódosításnak minősített. Az indítványozó véleménye szerint mivel ő beépítette keresetének indokolásába a hivatkozott írásbeli észrevételeit, a bíróságnak

„erről az eljárásjogi szabályszegésről (látszatellenőrzés) kellett volna döntenie, nem pedig a bírósági felülvizsgálat jogát utólag beszűkítenie a támadott régi Pp. rendelkezéssel” elvonva így az indítványozó rendes jogorvoslati jogát.

- [14] Az indítványozó szerint a régi Pp. 335/A. § (1) bekezdésének rendelkezései sértik a XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljárás alapjogi követelményét azzal, hogy az amúgy is közhatalommal felruházott közigazgatási szervet többletjogok illetik meg a közigazgatási határozatok törvényességéről szóló bírósági eljárásban. A támadott rendelkezés a „garanciális jogok elvesztését mutatja” az indítványozó szerint annyiban is, hogy a Kúria korábbi végzésében még előírta a bíróságnak, hogy a megismételt eljárásban az alperesi ellenőrzés törvényességét vizsgálni kell és nem történt meg az ellenőrzés szabályszerűségével kapcsolatos keresetrészek elbírálása. Tehát az eljárásnak ebben a szakaszában, az ekkor már több, mint nyolc éve folyó perben sem a Törvényszék, sem a Kúria nem tekintette az alperesi törvénytelenséget támadó keresetrészeket tiltott keresetváltoztatásnak, sőt a Kúria – indítványozói állítás szerint – egyenesen elbírálta azt.
- [15] Az indítványozó szerint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) már igyekszik kiküszöbölni a támadott rendelkezés hibáit, szükség és kétség esetén hiánypótlás [45. § (1) bekezdés *a*) pont] elrendelésével, és ezen felül a tisztázás érdekében az 56. § szerinti előkészítő tanácsülés előírásával, továbbá a hatályos Pp. már maga is két részre osztja a pert, ezek a garanciák azonban a régi Pp.-ből hiányoznak. Véleménye szerint így fordulhatott elő, hogy a 2013. december 3-i észrevételeit a negyedszer megismételt eljárás legutolsó tárgyalásán találta a Törvényszék elkésztetnek.
- [16] Hivatkozott az indítványozó arra is, hogy a régi Pp. 146. § (1) bekezdése szerint a természetes és más személyek vagyoni és személyi jogaival kapcsolatban felmerült jogviták esetében a felperes keresetét az elsőfokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig bármikor megváltoztathatta, a közigazgatási határozatot támadó bírósági felülvizsgálati eljárásban azonban erre nincs lehetőség. A régi Pp. támadott szabályához hasonló rendelkezést a régi Pp. 391/A. § (1) bekezdése tartalmazott a kis értékű perek vonatkozásában. Indítványozói álláspont szerint azonban semmi nem indokolja, hogy a kisértékű perekhez igazítsák a közigazgatási pereket, hiszen utóbbiak esetében az államhatalmat a háta mögött tudó közigazgatási szervvel szembeni „állampolgári/magán cégi fellépés” inkább többletgaranciákat érdemelne, nem pedig jogsűkítést. Indítványozói álláspont ezzel sérül a XV. cikk (1) bekezdés szerinti törvény előtti egyenlőség követelménye, hiszen a közigazgatási szerv a tiltott keresetváltoztatás elleni kifogását bármikor előterjesztheti.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az

Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.

- [18] 4.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán a) az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és b) jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [19] Az indítványozó jogi képviselője a Kúria ítéletét 2023. augusztus 25-én töltötte le, az alkotmányjogi panaszt 2023. október 10. napján, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett jogszabályi rendelkezést [a régi Pp. 335/A. § (1) bekezdése], az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az alkotmányjogi panasz kifejezett kérelmet tartalmaz a sérelmezett jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására és az egyedi ügyben történő alkalmazásának kizárására. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy a támadott jogszabályi rendelkezést az ügyben eljáró bíróságok alkalmazták, továbbá az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette.
- [20] 4.2. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint a kérelem határozottságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz indokolást tartalmazzon arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, jelen esetben az indítványozó hivatkozása alapján a XV. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint azonban az indítványozó csak állította a régi Pp. 335/A. § (1) bekezdését illetően a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog és a törvény előtti egyenlőség követelményének sérelmét, alkotmányjogi panaszában nem ezt indokolta, hanem arra mutatott rá, hogy az eljárás során a régi Pp. keresetváltoztatásra vonatkozó 146. § (1) bekezdés szerinti általános szabályának, illetve a Kp. 45. § (1) bekezdés a) pontjának és 56. §-ának alkalmazása számára kedvezőbb lett volna.
- [22] Bár az alkotmányossági vizsgálatnak nem tárgya, azonban az indítványozó törvényességi hivatkozásait illetően az Alkotmánybíróság indokoltnak látja megjegyezni, hogy a Kp. keresetváltoztatásra vonatkozó 43. § (1) bekezdése lényegét illetően megegyezik a régi Pp. támadott, 335/A. § (1) bekezdésének szabályozásával, ezért az indítvány ezen részének érvelése még törvényességi alapon sem fog helyt, ahogyan a közigazgatási peres eljárásokra vonatkozó eltérő szabályozás jogalkotói

koncepciója sem kérdőjelezhető meg kizárólag, azon az alapon, hogy az indítványozó számára az általános szabály alkalmazása kedvezőbb lenne.

- [23] Az indítványozó tehát valójában nem a régi Pp. – 2005. november 1 –jén hatályba lépett – 335/A. § (1) bekezdésének alaptörvényellenességét indokolta, hanem azt indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság egyedi ügyben történő alkalmazási tilalom kimondásával, és ennek révén a keresetváltoztatás szabályainak felülírásával lényegében módosítsa számára kedvezően a már nem hatályos, de az ügyében még alkalmazandó régi Pp.-t.
- [24] 4. Az Alkotmánybíróság a fentieket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdése e) pontjában meghatározott feltételnek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. március 26.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró